

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

de gamle koncessioner igennem langt tilbage, er der ingen tvivl om, at juridisk set tilhørte disse penge fabrikkerne, og for så vidt var fabrikernes påstand rigtig. Overfor dette synspunkt fremførte vi imidlertid fra regeringens og rigsdagsudvalgets side et andet synspunkt gående ud på, at uanset det juridiske forhold måtte man kunne drage den moralske ret til disse penge i tvivl, i hvert fald i det omfang, hvori man kunne fremføre argumenter for, at disse penge var tjent ikke egentlig ved fabrikernes initiativ, men på grund af de tilstande, der herskede i samfundet, måske endog tilstande, der var frembragt direkte ved statens indgreb. Det bedste eksempel herpå er vel sukkersaften. Når det har været lønnende at fremstille sukkersaft, når adskillige millioner kroner har kunnet tjenes på det, beror det jo på, at der har været krig, at der har været sukkrerrationering, at der har været eksport af sukker. Havde disse betingelser ikke været tilstede, havde disse penge heller ikke kunnet tjenes, og man kunne derfor med god ret sige, at der her var tale om samfundsskabte værdier.

Det var især dette punkt, striden tilsidst stod om. Vi fra forhandlernes side foreslog, at et vist antal millioner blev fradraget særkontoen og overført til sukkerfabrikkerne som tilhørende ordningen. Det forslag kom vi ikke igennem med. I stedet opnåede vi, at den rentesats, hvormed disse millioner skal forrentes, blev reduceret. Oprindeligt havde fabrikkerne ønsket 5 pct., men man kom helt ned på 3½ pct. Jeg tror, at man også heraf vil kunne se, at det opnåede resultat ikke er ganske uacceptabelt. Har man en kapital af en vis størrelse, kommer man jo i ganske samme situation, hvad enten man får kapitalsummen reduceret, men beholder rentefoden, eller man beholder kapitalsummen, men får rentefoden reduceret. Vi havde sigtet på den første løsning, men opnåede den anden, og resultatet er jo ganske det samme.

Af mindre, men med henblik på koncessionsordningens fremtid særdeles vigtige stridsspørgsmål skal jeg nævne nogle enkelte.

Et af de resultater, der er blevet opnået ved den nye koncession, er, at fabrikkerne skal søge udarbejdet et såkaldt „normalbudget“. Den uforberedte tilhører bliver måske ikke meget klogere af det. Jeg tror imidlertid, at man her er inde på en nydannelser, der fremover kan få meget stor betydning også for andre koncessionerede

virksomheder, ja måske for større selskaber i al almindelighed. Man vil forlange, at fabrikkerne skal forsøge at lave et normalbudget, der angiver de normale omkostninger ved produktion af sukker. De faktiske omkostninger, fabrikkerne har hvert enkelt år, skal så sammenholdes med normalbudgettet. Hvis fabrikkerne kan påvise en rationaliseringsgevinst, skal det fremgå af en sammenligning mellem normalbudgettets omkostninger og de i et enkelt år faktisk afholdte omkostninger. Hermed skulle man have sikret en regulator, der i hvert tilfælde teoretisk set kan være lige så virksom som den frie konkurrence, og som skulle kunne forhindre, at koncessionen på nogen måde bliver en sovepude for selskaberne. Det vil nu vise sig, hvorledes det nye princip arbejder i praksis, men viser det sig at fungere godt, tror jeg, at der dermed virkelig er skabt en nydannelser af meget stor betydning.

Jeg nævnte, at man i forhold til dette normalbudget skal opgøre rationaliseringsgevinsten. Også herom stod der strid, idet fabrikkerne i modsætning til os ønskede, at aktionærerne skulle beholde så stor en del af rationaliseringsgevinsten som muligt. Her gik regeringens oprindelige forslag igennem, således at det skulle være sikret, at to trediedele af rationaliseringsgevinsten skal gå til forbrugerne, til sukkerets billigelse. Endelig fik man indføjet en bestemmelse om, at 4 pct. af den samlede fortjeneste skal gå til sociale formål til fordel for sukkerfabrikernes arbejdere og funktionærer. Det betyder, at der hvert år vil komme et beløb frem, hvis anvendelse sukkerfabrikernes samarbejdsudvalg i forbindelse med fabrikernes ledelse må forhandle om. Det er meningen, at det skal komme fabrikernes arbejdere og funktionærer til gode, og de må sådan selv bestemme, hvad pengene skal bruges til. Dog er det klart, at pengene ikke må anvendes til formål, fabrikkerne i forvejen er forpligtet til at opfylde enten i henhold til overenskomst eller i henhold til loven.

Endelig er det indføjet, at et af tilsynets medlemmer skal have særlig kendskab til arbejdsforhold, også en bestemmelse, jeg vil tillægge en væsentlig betydning.

Jeg har her ganske kort gennemgået de politiske og økonomiske problemer og forudsætninger, der har gjort sig gældende under sukkerforhandlingerne, og som har ledet os frem til det resultat, der nu er nået.

Der er i de udførlige bemærkninger til det fremsatte lovforslag givet nærmere oplysning om, på hvilken måde den nye suk-